

VNEUS Leppo Johannes(VNK), Pasanen
Silja(VNK)

22.11.2018

Asia

Ison-Britannian eroprosessi EU:sta

Kokous

Eurooppa-neuvosto (Artikla 50) 25.11.2018

U/E/UTP-tunnus

E 125/2016 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ylimääräisen Eurooppa-neuvoston odotetaan vahvistavan UK:n kanssa saavutetun yhteisymmärryksen 14.11. jaetusta erosopimusluonnoksesta. Tämä merkitsisi sitä, että erosopimuksen hyväksymisprosessi voitaisiin käynnistää EU:ssa ja UK:ssa.

Eurooppa-neuvoston odotetaan lisäksi hyväksyvän 22.11. jaetun luonnoksen yhteiseksi poliittiseksi julistukseksi EU:n ja UK:n tulevan suhteen puitteista.

Suomen kanta

Erosopimusluonnos sisältää tarvittavat määräykset UK:n hallitun EU-eron järjestämiseksi. Sopimuksen sisältö vastaa Eurooppa-neuvoston suuntaviivoja ja neuvoston komissiolle antamia neuvotteluohjeita. Suomi voi hyväksyä erosopimusluonnoksen.

Poliittinen julistus on Eurooppa-neuvoston suuntaviivojen mukainen. Suomi voi hyväksyä julistuksen.

Pääasiallinen sisältö**1. Neuvotteluasetelma ja aikataulu**

Tavoitteena on, että ylimääräinen Eurooppa-neuvosto hyväksyy yhteisen poliittisen julistuksen tulevan suhteen puitteista ja vahvistaa osaltaan erosopimuksesta syntyneen yhteisymmärryksen. Tämän jälkeen käynnistetään erosopimuksen varsinainen hyväksymisprosessi. Sopimukselle on ensin saatava UK:n parlamentin ja EU-parlamentin hyväksyntä. UK:n hallituksen tavoitteena on järjestää äänestys erosopimuksesta parlamentissaan joulukuussa. Mikäli parlamenttien hyväksynnät saadaan, palaa erosopimus vielä neuvostoon, joka lopullisesti hyväksyy erosopimuksen tekemisen unionin puolesta.

Tavoitteena on 1) saada erosopimus sekä siihen sisältyvä siirtymäkausi voimaan viimeistään 30.3.2019, jolloin eroneuvotteluille SEU 50 artiklassa varattu kahden vuoden määräaika päättyy ja 2) aloittaa UK:n kanssa neuvottelut tulevasta suhteesta eri politiikka-aloilla komissiolle erikseen annettavien neuvottelumandaattien pohjalta heti huhtikuussa 2019.

2. Erosopimus

Erosopimuksesta on saavutettu UK:n kanssa yhteisymmärrys, joka on Eurooppa-neuvoston suuntaviivojen ja neuvoston neuvotteluohjeiden mukainen. Erosopimuksen maaliskuussa 2018 ja kesäkuussa 2018 jo sovittuihin artikloihin ei ole tehty muutoksia. Suomen prioriteetit, eli kansalaisten oikeuksia, rahoitusratkaisua ja siirtymäaikaa koskevat artikkelit ovat säilyneet ennallaan.

Myös 585 sivuisen erosopimuksen rakenne on ennallaan: 1. Yhteiset määräykset, 2. Kansalaisten oikeudet, 3. Eroa koskevat määräykset, 4. Siirtymäkausi, 5. Rahoitusta koskevat määräykset ja 6. Institutionaaliset ja loppumääräykset. Lisäksi sopimukseen sisältyy 3 pöytäkirjaa (Gibraltar, Kyproksella olevat sotilastukikohdat, Irlanti ja Pohjois-Irlanti) ja 8 yksityiskohtaista liitettä. Pöytäkirjat ja liitteet ovat sopimuksen erottamaton osa. Niillä on sama oikeudellinen arvo kuin varsinaisen sopimustekstin artikloilla.

Sopimusluonnos jaettiin jäsenvaltioille 14.11. sen jälkeen, kun UK:n hallitus oli hyväksynyt sen. UK:n sisäpoliittinen tilanne on vaikea. Ylimääräistä Eurooppa-neuvostoa 19.11. valmistelleessa yleisten asioiden neuvostossa (artikla 50) vallitsi yhteisymmärrys siitä, että sopimustekstiä ei pitäisi enää UK:n kanssa avata.

Erosopimuksen tarkoituksena on hallitun EU-eron järjestäminen. Erosopimus ei sisällä tulevaa suhdetta eikä EU:n sisäisiä asioita koskevia määräyksiä. Tulevasta suhteesta voidaan sopia vasta UK:n eron jälkeen ja EU:n sisäisistä asioista ei neuvotella UK:n kanssa.

Seuraavassa esitetään tiiviisti sopimuksen pääasiallinen sisältö keskittyen erityisesti niihin osiin, joita ei oltu maaliskuussa tai kesäkuussa 2018 Eurooppa-neuvoston toimesta jo suljettu.

Sopimuksen ensimmäisen osan (1-8 artikkelit) määräykset sisältävät sopimuksen tavoitteen, alueellisen soveltamisalan ja muutamia määritelmiä. Lisäksi ensimmäisessä osassa määrätään sopimuksen **oikeusvaikutuksista, täytäntöönpanosta ja soveltamisesta**. Keskeisin määräys on ensisijaisesti UK:lle osoitettu 4 artikla, jossa varmistetaan sopimuksen saavan UK:ssa samat oikeusvaikutukset (mm. suora sovellettavuus, välittömät oikeusvaikutukset ja etusija suhteessa kansalliseen oikeuteen) kuin EU:ssa ja veloitetaan UK panemaan sopimus asianmukaisesti täytäntöön. Lisäksi 6 artiklassa määrätään, että UK jää eropäivänä pois unionin kaikista toimielimistä, elimistä, laitoksista ja virastoista eikä enää osallistu niiden päätöksentekoon eikä hallintoon.

Sopimuksen toinen osa (9-39 artikkelit) sisältää tarvittavat määräykset EU:n ja UK:n **kansalaisten sekä heidän perheenjäsentensä saavutettujen oikeuksien** vastavuoroiseksi turvaamiseksi. Saavutetut oikeudet turvataan sopimuksessa eliniäksi sellaisina kuin ne siirtymäkauden päättymispäivänä keskeisen EU-lainsäädännön (kuten esimerkiksi sosiaaliturvan koordinaatioasetus sekä direktiivi ja asetus henkilöiden ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta) mukaan ovat. Henkilöiden vapaa liikkuvuus jatkuu siis täysimääräisesti siirtymäkauden päättymiseen saakka. Tämän jälkeen UK:n tarkoituksena on rajoittaa EU-kansalaisten maahantuloa.

Kolmas osa (40-125 artikkelit), ”**Eroa koskevat määräykset**”, on sopimuksen laajin. Sen pääasiallisena tarkoituksena on oikeusvarmuuden turvaaminen ja oikeudellisen tyhjiön välttäminen niin, että siirtymäkauden päättyessä vireillä olevat EU-oikeuden soveltamiseen perustuvat menettelyt ja prosessit (kuten esimerkiksi vireillä olevat tullimenettelyt, ALV-asiat, poliisi- ja oikeudellinen yhteistyö ja julkiset hankinnat) voidaan viedä samojen EU-säädösten mukaisesti päätökseen. Lisäksi kolmannessa osassa määrätään tiettyjen ennen siirtymäajan päättymistä myönnettujen tai syntyneiden oikeuksien suojan (kuten esimerkiksi tavaramerkit, maantieteelliset merkinnät ja henkilötietojen suoja) jatkumisesta. Koska erosopimuksessa ei voida määrätä tulevasta suhteesta, jää useimpien kolmannen osan määräysten ajallinen soveltamisala lyhyeksi. Useimpia artikloja ei enää sovelleta, kun

siirtymäkauden päättyessä vielä vireillä olleet prosessit on saatu päätökseen tai kun korvaavat tulevan suhteen järjestelyt ovat tulleet voimaan.

Marraskuussa saatiin UK:n kanssa sovittua myös siitä, että siirtymäkauden päättyessä vireillä olevat hallinnolliset menettelyt (kuten komission UK:ta vastaan nostamat rikkomusmenettelyt, sekä valtioneuvoston ja kilpailusääntöjä koskevat tutkinnat) ja EU-tuomioistuimessa vireillä olevat oikeudenkäynnit voidaan viedä sitovasti päätökseen. Määräyksillä varmistetaan, että UK noudattaa siirtymäkauden aikana sopimusvelvoitteitaan. Lisäksi kolmannessa osassa annetaan tarvittavat erityismääräykset UK:n hallitun eron järjestämiseksi Euroopan atomienergiayhteisöstä (Euratom) ja varmistetaan, että UK kunnioittaa perussopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa (N:o 7) unionille annettuja erioikeuksia ja vapauksia tarvittaessa myös siirtymäajan päättymisen jälkeen.

Sopimuksen neljännessä osassa (126-132 artiklat) määrätään **siirtymäkaudesta**, joka tarvitaan eron ja tulevan suhteen väliin. Pääsääntönä on, että siirtymäkauden aikana UK:ta sekä sen luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä kohdellaan edelleen aivan kuin UK olisi yhä EU:n jäsen. UK pysyy sisämarkkinoilla ja tulliliitossa ja noudattaa täysimääräisesti EU:n perussopimuksia, lainsäädäntöä ja unionin elinten päätöksiä (ml. siirtymäaikana hyväksyttävät uudet säädökset), kauppapolitiikkaa ja kansainvälisiä sopimuksia. Komission valvontavalta, EU-tuomioistuimen tuomiovalta ja EU:n elinten ja virastojen toimivalta säilyvät suhteessa UK:hon ennallaan. Lisäksi UK osallistuu unionin budjettiin vuosina 2019 ja 2020 aivan kuin olisi yhä unionin jäsen. UK jää kuitenkin kolmantena maana välittömästi erosopimuksen tullessa voimaan pois EU:n toimielimistä, elimistä, laitoksista ja virastoista. Siirtymäaikana se ei enää osallistu EU:n päätöksentekoon edes välillisesti. UK:n edustajia voidaan kuitenkin sopimuksessa yksilöidyissä tilanteissa kuulla.

Siirtymäkausi päättyy sopimuksen 126 artiklan mukaan jo 31.12.2020. Marraskuussa sovittiin kuitenkin UK:n kanssa uudesta 132 artiklasta, joka antaa mahdollisuuden pidentää siirtymäkautta. Ajatuksena on, että tulevaa suhdetta koskeville neuvotteluille voidaan tarvittaessa antaa lisää aikaa. Näin voidaan välttyä sopimuksettomalta tilanteelta ja esimerkiksi Irlantia ja Pohjois-Irlantia koskevan vararatkaisun käyttöönottamiselta. Pidentäminen edellyttää osapuolten yhteistä päätöstä, joka on tehtävä viimeistään 1.7. 2020. Pidentäminen on mahdollista tehdä vain yhden kerran tarkasti rajatuksi määräajaksi, jonka takarajana on 31.12.2022. Pidentämisen ehtona on, että samassa päätöksessä vahvistetaan sen rahoitusosuuden määrä, jonka UK maksaa unionin talousarvioon. UK olisi kolmannen maan asemassa unionin vuonna 2021 alkavien uusien rahoituskehysten ja esimerkiksi unionin ohjelmiin osallistumisen suhteen, mutta se osallistuisi erikseen sovittavalla tavalla unionin budjetin rahoitukseen siirtymäkauden pidennyksen päättymiseen saakka.

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan aloilla sopimus antaa osapuolille mahdollisuuden sopia tulevan suhteen voimaantulosta jo ennen siirtymäkauden päättymistä vuoden 2020 lopussa. Tältä osin siirtymäkausi voi siis myös päättyä jo ennen vuoden 2020 loppua.

Sopimuksen viides osa (133-157 artiklat) sisältää **rahoitusta koskevat määräykset**, jotka hyväksyttiin jo maaliskuussa 2018. Niiden avulla varmistetaan, että UK vastaa kaikista jäsenyytensä aikana tekemistään taloudellisista sitoumuksista.

Sopimuksen kuudes osa (158-185 artiklat) osa sisältää **institutionaaliset ja loppumääräykset**. Sopimuksen riitojen ratkaisuun on marraskuussa löydetty tyydyttävä kokonaisratkaisu. Ensinnäkin, erosopimus on myös UK:ssa suoraan sovellettavaa oikeutta, jolla on etusija kansalliseen oikeuteen nähden. Toiseksi, riidat ja tulkintaerimielisyydet ratkaistaan tarvittaessa kolmivaiheisessa menettelyssä. Ensin käydään poliittisempi keskustelu sopimuksen hallintoa varten perustettavassa yhteiskomiteassa. Tämän jälkeen asia etenee tarvittaessa välimiesmenettelyyn. Välimiespaneelin on vietävä EU-oikeuteen liittyvät kysymykset EU-tuomioistuimen ratkaistavaksi. EU-tuomioistuimen ratkaisut sitovat välimiespaneelia, ja paneelin ratkaisut sitovat puolestaan EU:ta ja UK:ta. Lisäksi

EU-tuomioistuimella on erikseen räätälöity rooli sopimuksen kansalaisten oikeuksia ja rahoitusta koskevien, EU-oikeuteen perustuvien määräysten tulkinnassa.

Kyproksella olevia UK:n sotilastukikohtia ja Gibraltaria koskevista pöytäkirjoista päästiin niin ikään marraskuussa yhteisymmärrykseen. Kyproksen sotilastukikohtia koskevan pöytäkirjan tarkoitus on taata EU oikeuden soveltamisen jatkuminen em. alueille myös siirtymäkauden jälkeen, koskien erityisesti alueella asuvia Kyproksen kansalaisia. Gibraltarin osalta pöytäkirja on osa kahdenvälistä järjestelyä, joka kattaa mm. verotuksen, rajatyöntekijät, kalastuksen, poliisiyhteistyön, tulliyhteistyön ja lentokentän käytön. Pöytäkirjojen soveltamista seuraamaan perustetaan erityiset komiteat. Gibraltaria koskeva pöytäkirja on voimassa vain siirtymäkauden ajan, pois lukien kansalaisten oikeudet, jotka pysyvät voimassa myös siirtymäkauden jälkeen.

Irlantia ja Pohjois-Irlantia koskevassa pöytäkirjassa on kysymys vararatkaisusta. Sitä sovelletaan vain, jos mistään muusta ei myöhemmin sovita. EU:lla ja UK:lla on kolme vaihtoehtoa: 1) siirtymäkauden päättyessä vararatkaisun tarpeettomaksi tekevä tuleva suhde (joka voi koostua useasta sopimuksesta tai järjestelystä) tulee voimaan; 2) siirtymäkautta pidennetään tässä muistiossa edellä kuvatulla tavalla, tai 3) vararatkaisu tulee viimeisenä vaihtoehtona ilman erillistä päätöstä voimaan. Tavoitteena ei ole pysyvän ratkaisun luominen, vaan vararatkaisua sovellettaisiin vain siihen saakka, kunnes se EU:n ja UK:n yhteisellä päätöksellä korvataan kokonaan tai osittain tulevaa suhdetta koskevilla sopimuksilla ja järjestelyillä. Tätä varten pöytäkirjaan sisältyy yksityiskohtainen tarkastelulauseke.

Vararatkaisu sisältää kolme pääelementtiä: 1) EU:n ja UK:n välille perustettava yhteinen tullialue, jolla turvataan tavaroiden tulliton ja kiintiötön pääsy EU:n markkinoille, 2) Pohjois-Irlannin kuuluminen EU:n sääntelyalueeseen, jolla vältetään tiukka raja- ja tullivalvonta ja 3) UK:n sitoutuminen tasavertaisia toimintaedellytyksiä koskevaan sääntelyyn, jolla varmistetaan avoin ja tasapuolinen kilpailu tullialueella. Seuraavassa selostetaan näiden elementtien pääpiirteet (jäljempänä käytetään termiä UK tarkoitettaessa sekä Ison-Britannian saarta että Pohjois-Irlantia, ja termiä Britannia tarkoitettaessa vain Ison-Britannian saarta).

EU:n ja UK:n yhteinen tullialue

Vararatkaisussa EU:n ja UK:n välille perustettaisiin yhteinen tullialue. Se muodostuisi EU:n tullialueesta ja UK:n tullialueesta, ja koskisi kaikkia muita tuotteita paitsi kalastus- ja vesiviljelytuotteita (vesille pääsystä ja kalastusmahdollisuuksista pyritään neuvottelemaan erillinen sopimus). Tämä tarkoittaisi mm. seuraavaa:

- EU:n ja Britannian välinen tavarakauppa olisi tullitonta ja kiintiötöntä, eikä tuotteen alkuperää koskevia tarkastuksia tehtäisi. Kieltoja ja rajoituksia olisi kuitenkin mahdollista soveltaa mm. yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä.
- UK noudattaisi EU:n ulkotulleja ja alkuperäsääntöjä. UK ei saisi periä EU-tulleja alempia tulleja tai soveltaa erilaisia alkuperäsääntöjä kolmansista maista tulevilta tuotteilta.
- UK soveltaisi myös EU:n tuonti-instrumentteja koskevaa lainsäädäntöä (esimerkiksi polkumyynti- tai tasoitustullit, suojatoimet) sekä kehittyvistä maista tapahtuvassa tuonnissa EU:n yleistä tullietuusjärjestelmää (GSP). EU:n olisi konsultoitava UK:ta tulevista tuontisuoja- ja GSP-toimista.
- Pohjois-Irlanti kuuluisi samaan tullialueeseen Britannian kanssa.
- EU ja UK sitoutuisivat tasavertaisten kilpailuolosuhteiden varmistamiseen välillään.

UK luopuisi *osin* itsenäisestä kauppapolitiikastaan:

- UK voisi tehdä kauppasopimuksia, mutta ei voisi poiketa niissä EU:n tullitasoista eikä muista sopimuksen velvoitteista, kuten valtiontukivelvoitteista.
- UK saisi myöntää tullikiintiötä vapaakauppasopimustensa puitteissa vain siltä osin, kuin ne vastaavat sille jaettua tullikiintiötä EU:n tullikiintiöstä.
- Vapaakauppasopimukset sisältävät kuitenkin myös monia muita aloja koskevia velvoitteita, kuten palvelukauppa tai julkiset hankinnat. Niissä UK voisi toteuttaa kauppapolitiikkaansa itsenäisesti. EU:n ja UK:n välisessä kaupassa näillä aloilla noudatettaisiin osapuolten WTO-sitoumuksia vararatkaisun ollessa voimassa.

Pohjois-Irlannin kuuluminen EU:n sääntelyalueeseen

Jotta kova raja vältettäisiin Irlannin-saarella, on välttämätöntä, että Pohjois-Irlannin yritykset voivat viedä tuotteita EU:n sisämarkkinoille ilman rajoituksia. Tämä on mahdollista vain, jos Pohjois-Irlanti jatkossakin noudattaa EU:n tullikoodeksia ja sopimuksessa yksilöityä EU:n sisämarkkinalainsäädäntöä. Kovan rajan välttämiseksi noudattava sääntely kattaisi muun muassa tavarakaupan arvonlisä- ja valmisteveron sekä tavaroiden tuoteturvallisuutta koskevat standardit, esimerkiksi kosmetiikan, lelujen ja lääkkeiden osalta. Pohjois-Irlanti noudattaisi lisäksi EU:n terveys- ja kasvinsuojelutoimia sekä jätteiden käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä, ja maataloustuotteiden tuotantoon tai markkinointiin (esim. luomumerkinnyt) liittyvää sääntelyä. Lisäksi Pohjois-Irlanti noudattaisi EU:n valtiontukisääntelyä tavarakaupan osalta, kuten Britanniankin. Edellä mainittujen sääntöjen noudattaminen takaa sen, että Pohjois-Irlannista tuotavat tuotteet eivät kohtaisi rajoituksia tai tarkastuksia tuotaessa EU:n sisämarkkinoille.

Pohjois-Irlanti säilyisi UK:n arvonlisäverotuksen piirissä. UK huolehtisi siitä, että yritykset eivät joudu maksamaan arvonlisäveroa etukäteen, kun ne siirtävät tavaraa Britannian ja Pohjois-Irlannin välillä. Pohjois-Irlanti jatkaisi EU:n arvonlisäverotietojen vaihtojärjestelmän (VIES-järjestelmän) piirissä siltä osin kuin kyse on tavarakaupasta. Pohjois-Irlanti voisi näin vaihtaa tietoja Irlannin kanssa. Pohjois-Irlannin noudattaisi näin ollen EU:n arvonlisäverosääntöjä, mutta vain tavaroiden osalta.

Koska Britannia ei noudattaisi edellä mainittua EU-sääntelyä, tarkastuksia ei voida poistaa kokonaan Pohjois-Irlannin ja Britannian väliltä. Teollisuustuotteita koskevat tarkastukset pohjautuisivat riskiarvioon ja tarkastukset voitaisiin tehdä pääasiassa muualla kuin rajalla, esimerkiksi markkinoilla tai yritysten tiloissa. Tarkastukset tehtäisiin UK:n viranomaisten toimesta. Maataloustuotteiden osalta Irlannin-saari on tälläkin hetkellä itsenäinen epidemiologinen alue. Se tarkoittaa, että maataloustuotteiden osalta jo olemassa olevat tarkastukset satamissa ja lentokentillä jatkuisivat Pohjois-Irlannin ja Britannian välisessä kaupassa, mutta niiden määrä tulee kasvamaan, jotta voidaan suojella riittävällä tavalla EU:n sisämarkkinoita, kuluttajia ja EU-alueella olevien eläinten terveyttä.

Tasavertaiset kilpailuolosuhteet

Koska EU:n ja UK:n välisellä tullialueella ei sovelleta tulleja, kiintiötä tai alkuperätarkistuksia, UK:n on vararatkaisussa sitouduttava tasavertaisia kilpailuolosuhteita koskevaan sääntelyyn. Tämä on erityisen tärkeää UK:n ja EU:n läheisistä taloudellisista yhteyksistä sekä UK:n maantieteellisestä läheisyydestä johtuen.

Valtiontukien osalta UK mm. sitoutuu EU:n valtiontukisääntöjen soveltamiseen tavalla, joka ottaa huomioon myös sääntöjen kehittymisen. Siltä osin kuin valtiontuet vaikuttavat kauppaan Pohjois-Irlannin ja EU:n välillä, komissio jatkaa valtiontukisääntöjen suoraa täytäntöönpanoa ja unionin tuomioistuin säilyy toimivaltaisena. **Kilpailupolitiikan** osalta EU ja Britannia tunnustavat, että kilpailua vääristävät menettelytavat voivat mahdollisesti haitata markkinoiden toimintaa ja heikentää kaupan hyötyjä. EU ja Britannia sitoutuvat siihen, että tietyt sopimukset yritysten välillä ja yrityksen määräävän markkina-aseman käyttö ovat kiellettyjä siltä osin kuin ne haittaavat kauppaa. Lisäksi sovellettaisiin tiettyjä yrityskeskittymiä koskevia sääntöjä. EU ja Britannia sitoutuvat panemaan

sovitut säännöt tehokkaasti täytäntöön kilpailulainsäädännössään. Tämä tarkoittaa, että Britannia sitoutuu varmistamaan, että hallinnolliset ja oikeudelliset menettelyt rikkomuksia vastaan ovat käytössä ja mahdollistavat tehokkaat toimet kilpailun turvaamiseksi.

UK sitoutuu myös toimeenpanemaan **verotuksen** hyvän hallinnon periaatteita. UK noudattaa kansainvälisiä läpinäkyvyyteen, tietojenvaihtoon ja oikeudenmukaiseen verotukseen liittyviä standardeja. UK sitoutuu lainsäädännössään huomioimaan EU:n lainsäädännön sellaisena kuin sitä sovelletaan siirtymäkauden päättyessä seuraavien alojen osalta: hallinnollinen yhteistyö verotuksen alalla, veron kiertämisen käytäntöjen torjunta, sekä luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuutta koskeva valvonta. Lisäksi Britannia vahvistaa sitoumuksensa EU:n menettelytapasääntöjen yritysverotusta koskeviin ohjeisiin sekä OECD:n ohjeisiin haitallisten verotoimenpiteiden hillitsemiseksi.

EU ja UK sitoutuvat ylläpitämään vähintään nykyistä **ympäristönsuojelun** tasoa (nk. non-regression clause). Ne eivät alenna siirtymäkauden lopussa voimassa olevia EU:n ympäristöstandardeja avainaloilla kuten teollisuuspäästöt, ilmanlaatutavoitteet, ympäristön ja biodiversiteetin suojeleminen sekä ympäristövaikutusten arviointi. aiheuttamisperiaate. Lisäksi yhteiskomitea asettaa tulevaisuudessa mm. vähimmäissitoumuksia, jotka koskevat ilman epäpuhtauksien kansallisten päästöjen vähentämistä, meriliikenteen polttoaineiden enimmäisrikkipitoisuuksia ja teollisuuden päästöjen hallintaa. UK sitoutuu velvoitteidensa tehokkaaseen kansalliseen seurantaan, valvontaan ja täytäntöönpanoon sekä niitä koskevaan raportointiin. Se perustaa riippumattoman elimen tätä tehtävää varten. EU ja UK sitoutuvat myös toteuttamaan tarvittavia toimia toimeenpanemaan monenvälisiä ympäristösopimuksiaan, ml ilmastomuutokseen liittyen. UK ottaa käyttöön hiilen hinnoittelujärjestelmän, joka on vähintään yhtä kunnianhimoinen kuin EU:n järjestelmä.

Työelämän normeja ja sosiaalisia normeja koskevat UK:n velvoitteet sisältävät normien tason säilyttämistä koskevan nk. non-regression-lausekkeen. Velvoitteen mukaan EU ja UK varmistavat, että suojelun taso säilyy vähintään samana kuin mitä se on EU:ssa ja UK:ssa siirtymäkauden päättyessä siltä osin kuin kyse on työelämän perusoikeuksista, työterveydestä, ja –turvallisuudesta, oikeudenmukaisista työoloista ja työnormeista, oikeudesta saada tietoja ja tulla kuulluksi yrityksissä sekä yritysten uudelleen järjestelyissä. UK sitoutuu myös velvoitteiden tehokkaaseen täytäntöönpanoon alueellaan sekä ylläpitämään tehokasta työsuojelutarkastusjärjestelmää.

3. Yhteinen poliittinen julistus tulevan suhteen puitteista

Erosopimus voi sisältää vain määräyksiä, jotka ovat tarpeen UK:n hallitun EU-eron järjestämiseksi. Siinä ei voida sopia tulevasta suhteesta. SEU 50 artiklassa kuitenkin edellytetään, että erosopimus tehdään ”ottaen huomioon puitteet, jotka sääntelevät eroavan valtion myöhempiä suhteita unioniin”. Tästä syystä UK:n kanssa on neuvoteltu yhteinen poliittinen julistus tulevan suhteen puitteista. Julistuksessa esitetään yhteinen näkemys siitä, minkälaiselle pohjalle EU ja UK ovat valmiita rakentamaan tulevan suhteensa.

Tulevaa suhdetta koskeva julistus on - toisin kuin oikeudellisesti sitova erosopimus – luonteeltaan poliittinen instrumentti. Julistuksella odotetaan kuitenkin olevan merkitystä etenkin UK:n parlamentin äänestäessä erosopimuksen hyväksymisestä. Erosopimuksen 184 artiklassa luodaan UK:n pyynnöstä linkki julistukseen. Osapuolet sitoutuvat pyrkimään parhaansa mukaan neuvottelemaan nopeasti julistuksessa tarkoitetuista tulevasta suhteesta koskevista erillisistä sopimuksista ja järjestelyistä. Kyse on vain velvollisuudesta neuvotella vilpittömässä mielessä, ei velvollisuudesta saavuttaa tietty lopputulos. Tavoitteeksi asetetaan, että tuleva suhde olisi voimassa siirtymäajan päättyessä vuoden 2020 lopussa. Neuvoston on tarkoitus antaa komissiolle tarvittavat yksityiskohtaiset neuvottelumandaatit heti huhtikuussa 2019, kun UK on eronnut unionista.

Julistus vastaa Eurooppa-neuvoston maaliskuun 2018 suuntaviivoja. Mahdollisimman läheistä yhteistyötä halutaan jatkaa käytännössä kaikilla politiikka-aloilla, osapuolten reunaehdot huomioiden.

Luonnoksen teksti jaettiin jäsenvaltioille vasta 22.11. Seuraavassa kuvataan julistuksen pääasiallinen sisältö.

Johdanto

Kappaleessa linjataan yhteistyön arvot ja periaatteet. Tavoitteena on mm. läheinen suhde ja oikeuksien ja velvollisuuksien tasapaino. EU:lle tärkeitä periaatteita ovat mm. päätöksenteon autonomia, sisämarkkinoiden ja tulliliiton integriteetti sekä neljän vapauden jakamattomuus. UK:lle on tärkeää sen suvereniteetti, sisämarkkinoidensa turvaaminen sekä 2016 kansanäänestyksen tuloksen kunnioittaminen esimerkiksi itsenäisen kauppapolitiikan ja EU:n ja UK:n välisen vapaan liikkuvuuden lopettamisen näkökulmasta.

Tekstissä mainitaan myös mm. seuraavien asioiden puolustaminen ja edistäminen: sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä, oikeusvaltioperiaate, demokratia, työntekijöiden oikeudet, kuluttajansuoja ja ympäristön suojele sekä yhteistyö yhteisiä sisäisiä ja ulkoisia uhkia vastaan.

OSA I: Alkumääräykset

Keskeisten arvojen ja oikeuksien osalta tekstissä on standardikieltä EU:n laaja-alaisista kansainvälisistä sopimuksista (ml. ihmisoikeuksien ja demokraattisten periaatteiden kunnioittaminen ja UK:n sitoutuminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen).

Osapuolet sitoutuvat henkilötietojen suojan korkeaan tasoon. EU hyödyntää yhteistyössä tietosuojan tason riittävyttä koskevia EU-päätöksiä tavoitteena riittävyyspäätöksen tekeminen vuoden 2020 lopussa. Henkilötietojen siirtoa pyritään helpottamaan ja sääntelyviranomaisten yhteistyötä edistämään.

Osapuolet määrittävät yleiset periaatteet ja ehdot UK:n osallistumiselle EU:n ohjelmiin kunkin EU-ohjelman osallistumisehtojen perusteella mm. tieteen ja innovaatioiden, nuorison, kulttuurin ja koulutuksen, kehitysyhteistyön ja ulkosuhteiden, puolustuksen, pelastuspalvelun ja avaruusyhteistyön alalla. UK:n osallistumista eurooppalaisen tutkimusinfrastruktuurikonsortion (ERIC) tutkitaan. Tekstissä vahvistetaan yhteinen sitoumus tulevaan Peace + -järjestelyyn.

Lisäksi osapuolet käyvät vuoropuhelua yhteisen edun mukaisista aloista ja tarkastelevat mahdollisuuksia UK:n tulevaksi suhteeksi Euroopan investointipankki –ryhmän kanssa.

Osa II: Taloussuhde

I Tavoitteet ja periaatteet

Osan alussa huomioidaan, että kyseessä on erityisen tärkeä kaupp- ja investointisuhde, joka heijastaa syvää taloudellista integraatiota UK:n 45-vuotisen jäsenyyden ajalta sekä kahden suuren, maantieteellisesti lähekkäin olevan alueen suhdetta, mikä on johtanut monimutkaisiin ja integroituihin tuotantoketjuihin talouksien välillä.

Tältä pohjalta osapuolet sopivat luovansa kunnianhimoisen, kattavan ja tasapainoisen taloussuhteen. Suhde tulee kattamaan vapaakauppasopimuksen sekä laajemman sektorikohtaisen yhteistyön. Sillä helpotetaan kauppaa mahdollisuuksien mukaan, mutta samalla kunnioitetaan sisämarkkinoiden ja EU:n tulliliunionin integriteettiä sekä UK:n halua harjoittaa itsenäistä kauppapolitiikkaa. Osapuolet

säilyttävät autonomian ja mahdollisuuden säännellä taloudellista toimintaa. Kestävä kehitys on läpileikkaava teema.

Osapuolet muistuttavat päätöksestään korvata Pohjois-Irlannin vararatkaisu korvaavalla sopimuksella, millä vältetään kova raja Irlannin-saarella pysyvästi.

II Tavarakauppa

Luodaan vapaakauppa-alue (ml. tulliton ja kiintiötön kauppa) sekä kunnianhimoiset tullausta koskevat järjestelyt ja syvä sääntelyä koskeva yhteistyö. Tavarakaupan sääntelyn osalta tavoitteena on kehittää mahdollisimman pitkälle yhteensopivia säädöksiä, joilla vältetään tarpeettomien kaupanesteiden syntyminen. Tullauksen osalta pyritään hyödyntämään mahdollisimman laajasti tullausta helpottavia järjestelyitä ja teknologiaa. Britannian sitoumukset tullausta ja sääntelyä koskevan yhteistyön osalta, ml. EU-sääntöjen noudattaminen, määrittäisivät tullaustarkastusten ja –kontrollien määrän rajalla. Tutkitaan myös mahdollisuutta, että UK:n viranomaiset tekisivät yhteistyötä EU:n Lääkeviraston (EMA), Kemikaaliviraston (ECHA) ja Lentoturvallisuusviraston (EASA) kanssa.

III Palvelut ja investoinnit

Tehdään kunnianhimoiset, kattavat ja tasapainoiset järjestelyt (tyypillistä vapaakauppasopimus- eli FTA-sisältöä), jolla säilytetään osapuolten sääntelyoikeus. Se sisältäisi mm. digitaalisten palveluiden ja yritysten markkinoillepääsyn ja syrjimättömyyden katetuilla aloilla sekä yritystoimintaan liittyvien henkilöiden maahantulon. Alakohtaiset poikkeukset olisivat mahdollisia ja isäntämaan säännöt soveltuisivat. Tavoitteena myös luoda sääntöjä mm. läpinäkyvälle ja tehokkaalle sääntelylle, ja vapaaehtoisuuteen pohjautuvaa yhteistyötä. Pätevyyden vastavuoroisen tunnustamisen osalta luodaan tarkoituksenmukaiset järjestelyt.

IV Rahoituspalvelut

Osapuolet sitoutuvat rahoitusmarkkinoiden vakauden ja markkinoiden integriteetin säilyttämiseen sekä investoijien ja kuluttajien suojaamiseen ja oikeudenmukaisen kilpailun säilyttämiseen kunnioittaen kuitenkin osapuolten sääntely- ja päätöksentekoautonomiaa. Oikeus nk. rahoituspalveluiden vakautta ja loukkaamattomuutta koskeviin toimiin säilyy. Aloitetaan osapuolten yksipuolisten ekvivalenssipäätösten valmistelu mahdollisimman pian Britannian eron jälkeen, tavoitteena päätösten tekeminen ennen kesäkuun 2020 loppua. Luodaan läheinen ja jäsentynyt yhteistyö sääntely- ja valvonta-asioissa talouskumppanuuden pohjalta, mikä pohjautuisi sääntelyautonomiaan, läpinäkyvyyteen ja vakauteen sekä näiden tunnustamiseen osapuolten yhteisissä intresseissä.

V Digitaalisuus

Pyritään helpottamaan sähköistä kauppaa ja rajat ylittäviä tietovirtoja, käsitellään perusteettomia sähköisen kaupan esteitä ja varmistetaan avoin, varma ja luotettava online-ympäristö. Määräysten tulisi myös helpottaa rajat ylittäviä tietovirtoja ja käsitellä perusteettomia sijaintivaatimuksia. Luodaan kahdenvälinen vuoropuhelu ja sitoudutaan yhteiseen työhön monikeskisellä sekä monitoimijayhteistyöfoorumeilla.

VI Pääomaliikkeet ja maksut

Tavoitellaan maksujen ja pääomien vapaata liikkuvuutta relevantit poikkeukset huomioiden.

VII Henkisen omaisuuden suoja

Tavoitellaan monenkeskisiä sopimuksia pidemmälle menevää suojaa ja toimeenpanoa, joilla edistetään innovaatioita, luovuutta ja taloudellista toimeliaisuutta (tyypillistä FTA- eli vapaakauppasopimussisältöä). Osapuolten nykyinen korkea suojataso säilytettäisiin muun muassa tekijänoikeuksissa ja maantieteellisissä merkinnöissä. Yhteistyötä tehtäisiin ja tietoja vaihdettaisiin molempia osapuolia kiinnostavissa kysymyksissä, muun muassa tavaramerkkeihin, malleihin ja patenteihin liittyen.

VIII Julkiset hankinnat

Pyritään WTO:n julkisia hankintoja koskevaa sopimusta pidemmälle meneviin sitoumuksiin (FTA-sisältöä) kuitenkin rajoittamatta kansallisia sääntöjä, joilla suojataan osapuolten keskeiset turvallisuusedut. Osapuolet sitoutuisivat myös markkinamahdollisuuksien, julkisten hankintojen sääntöjen, menettelyjen ja käytäntöjen läpinäkyvyyteen. Oikeussuojakeinojen tulisi olla käytettävissä.

IX Liikkuvuus

Luodaan henkilöiden liikkuvuutta koskevat järjestelyt, joissa huomioidaan, että henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeva periaate ei sovellu UK:hon. Liikkuvuutta koskevien järjestelyiden osalta pyritään syrjimättömyyteen jäsenmaiden välillä sekä täyteen vastavuoroisuuteen. Pyritään viisumivapautteen lyhytaikaisten vierailujen osalta, sovitaan maahantulon ja oleskelu ehdoista tutkimukseen, koulutukseen ja nuorisovaihtoon liittyen, sekä käsitellään mahdollisesti sosiaaliturvan koordinaatiota, ja laillisen matkailun edistämistä. Yhteinen matkustusalue jatkaa voimassa oloaan näistä määräyksistä huolimatta Pohjois-Irlannin ja UK:n välillä. Lisäksi huomioidaan perheoikeutta ja oikeudellista yhteistyötä perheasioissa koskevat mahdollisuudet.

X Liikenne

Lentoliikenteen osalta tavoitteena on matkustaja- ja rahtiyhteyksien turvaaminen kattavan lentoliikennesopimuksen avulla. Sopimus sisältäisi markkinoillepääsyn ja investoinnit, lentoturvallisuuden, ilmaliikenteen hallinnan sekä avoimen ja terveen kilpailun takeet. Tekstissä mainitaan EASA:n yhteistyö UK:n CAA-viranomaisten kanssa.

Maantieliikenteen osalta tavoitellaan vastaavaa markkinoillepääsyä rahti- ja matkustajaliikenteen osalta, mahdollisesti katettaisiin myös yksityiset autoilijat. Raideliikenteen osalta tunnustetaan Britannian ja jäsenmaiden EU-oikeuden mukaiset tavoitteet tehdä kahdenvälisiä sopimuksia. Meriliikenteen osalta matkustaja- ja rahtiyhteydet määrittävät kansainvälisen lainsäädännön pohjalta ja osapuolet pyrkivät tekemään tarvittavat markkinoillepääsyä koskevat järjestelyt kansainvälisten meriliikennepalvelujen osalta. UK:n viranomaiset (MCA) ja Euroopan meriturvallisuusvirasto pyrkivät tekemään yhteistyötä.

XI Energia

Sähkö- ja kaasuverkkojen osalta luodaan puitteet, joilla helpotetaan teknistä yhteistyötä sähkö- ja kaasuverkko-operaattoreiden välillä. Lisäksi luodaan mekanismeja, joilla varmistetaan energian tarjonta ja tehokas kauppa yhdysjohtojen kautta eri aikoina.

Luodaan laajakatteinen ydinyhteistyösopimus EURATOMin sekä Britannian välillä, jonka tavoitteena on edistää ydinenergian rauhanomaista käyttöä ja säilyttää ydinturvallisuutta koskevat korkeat sitoumukset. Uudelleenarvioidaan oikea-aikaisesti autorisoinnit ja EURATOMin hankintakeskuksen hyväksynnät unionin ja UK:n yritysten välisille sopimuksille ydinmateriaalin tuottamiseksi. Luodaan tietojenvaihtoyhteistyötä radioisotooppien tarjonnasta lääketieteen käyttöön.

Hiilidioksidin hinnoittelun osalta harkitaan yhteistyötä, joilla yhdistettäisiin UK:n kansallinen kasvihuonepäästöjen päästökauppajärjestelmä EU:n järjestelmään (ETS).

XII Kalastusmahdollisuudet

Tehdään kahdenvälistä ja kansainvälistä yhteistyötä, jolla varmistetaan kalastuksen kestävä taso, edistetään resurssien säilymistä, sekä puhdasta, terveellistä ja tuottavaa meriympäristöä, samalla huomioidaan, että Britannia tulee itsenäinen rannikkovaltio. Kehitetään yhteistyötoimia, joilla suojellaan, hallitaan ja säännellään kalastusta, syrjimättömyyttä noudattaen ja sääntelyautonomia säilyttäen. Luodaan uusi kalastussopimus, joka kattaa mm. pääsyn vesille ja kiintiöiden. Tavoitteena on, että sopimus olisi tehty ja ratifioitu 1.7.2020 mennessä, jotta sitä voitaisiin soveltaa heti siirtymäkauden jälkeen.

XIII Globaali yhteistyö

Sitoudutaan yhteistyöhön, ml. kansainvälinen yhteistyö, esimerkiksi ilmastonmuutoksen, kestävän kehityksen, rajat ylittävien päästöjen, kansanterveyden ja kuluttajansuojan, rahoitusvakauden sekä kaupan protektionismin vastustamisen osalta.

XIV Tasavertaiset kilpailuolosuhteet avoimen ja oikeudenmukaisen kilpailun luomiseksi

Tulevan suhteen tulee varmistaa avoin ja oikeudenmukainen kilpailu. Luodaan sitoumuksia valtiontukien, kilpailun, sosiaalisten ja ympäristöstandardien, ilmastonmuutoksen ja eräiden veroasioiden osalta, jotka pohjautuvat erosopimuksen tasavertaisia kilpailuolosuhteita koskeviin määräyksiin. Sitoumusten luonteessa huomioidaan tulevan suhteen kate ja syvyys. Sitoumukset perustuisivat unionin ja kansainvälisiin standardeihin sekä sisältäisivät mekanismit, joilla varmistetaan tehokas kansallinen toimeenpano, täytäntöönpano ja riitojenratkaisu.

OSA III: Turvallisuuskumppanuus

I Tavoitteet ja periaatteet

EU ja UK tavoittelevat kunnianhimoista, laajaa, syvää ja tasapainoista kumppanuutta, jossa huomioidaan mm. osapuolten maantieteellinen läheisyys, yhteiset uhkat sekä sääntöihin perustuvan kansainvälisen järjestyksen heikkeneminen. Kumppanuus kunnioittaa UK:n suvereniteettia ja EU:n autonomiaa. Osapuolet edistävät globaalia turvallisuutta, vaurautta ja monenkeskisyyttä yhteisten arvojen pohjalta.

II Lainvalvonta ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa

Osapuolet tekevät kattavaa, tasapainoista ja vastavuoroista yhteistyötä lainvalvonta-asioissa ja oikeudellisessa yhteistyössä rikosasioissa, huomioiden kuitenkin, että UK:sta tulee Schengenin ulkopuolinen kolmasmaa. Tulevan suhteen järjestelyihin sisältyvien velvollisuuksien ja oikeuksien tulee olla tasapainossa: mitä syvempi kumppanuus, sitä vahvemmat siihen liittyvät velvollisuudet. Järjestelyiden tason ja laajuuden tulee heijastaa sitä, mitä sitoumuksia UK on halukas tekemään huomioidakseen unionin oikeusjärjestyksen yhtenäisyyden, sekä rakentua perustavanlaatuisten periaatteiden, kuten perusoikeuksien kunnioittamisen ja riittävän tietosuojan tason varaan. Tulevan suhteen sisällön osalta järjestelyiden tulisi kattaa ensinnäkin tehokas vastavuoroinen tietojen vaihto tiettyjen keskeisten tietojen osalta (mm. matkustajarekisteritiedot sekä Prumin sopimuksen kattamat tiedot), minkä lisäksi harkitaan laajempia tietojenvaihtoa koskevia järjestelyitä. Toiseksi tulee sopia UK:n yhteistyöstä Europolin ja Eurojustin kanssa, sekä tehokkaista järjestelyistä koskien rikoksista epäiltyjen/tuomittujen luovutusta. Osapuolet harkitsevat myös UK:n tulevaan asemaan soveltuvia järjestelyitä lainvalvontaviranomaisten sekä rikosasioista vastaavien oikeusviranomaisten käytännön yhteistyön osalta. Kolmanneksi, kansainvälistä yhteistyötä rahanpesua ja terrorismin rahoitusta

ehkäisevässä työssä tullaan tukemaan erityisesti noudattamalla FATF:in standardeja ja niihin liittyvää yhteistyötä, sekä eräissä asioissa myös pidemmälle menevin keinoin.

III Ulkopolitiikka, turvallisuus ja puolustus

Osapuolet luovat läheiset yhteistyöjärjestelyt ulkopolitiikan, turvallisuuden ja puolustuksen alalla molempien osapuolten autonomiaa kunnioittaen. Kumppanuuden on tarkoitus kattaa - EU:n sääntöjä ja kolmasmaajärjestelyjä kunnioittaen - mm. konsultaatiot ja säännöllisen dialogin, asiantuntijavaihdon, kansainvälisen yhteistyön ml. yhteistyö YK:ssa, sekä yhteistyön kolmansissa maissa mm. turvallisuus-, konsuli- ja kehityskysymyksissä. Korkea edustaja voi kutsua UK:n soveltuvin osin EU:n epävirallisiin ministerikokouksiin, minkä lisäksi poliittista dialogia on tarkoitus käydä asiantuntijatasosta korkeaan virkamiestasoon ja ministeritasoon. Pakoteyhteistyötä tehdään niin tiedonvaihdossa, perusteiden laatimisessa kuin teknisellä tasolla. Kumppanuuden on määrä kattaa myös tiedustelutiedon vaihto erityisesti terrorismin vastaisessa toiminnassa, hybridi- ja kyberuhkissa sekä YTPP-operaatioissa, joihin UK osallistuu, sekä mahdollisesti yhteistyömekanismit avaruusyhteistyölle. Kehitysyhteistyössä pyritään toisiaan tukevaan suunnitteluun ja toteutukseen sekä tarkastellaan UK:n osallistumista EU:n instrumentteihin.

Yhteisessä turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa (YTPP) kumppanuus kattaa UK:n tapauskohtaisen osallistumisen EU:n YTPP-operaatioihin, Euroopan puolustusvirastoon hallinnollisen järjestelyn kautta, Euroopan puolustusrahaston alaisiin yhteishankkeisiin sekä pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) hankkeisiin liittyvän yhteistyön silloin, kun neuvosto niin päättää. Sotilaallisten suorituskykyjen osalta todetaan pyrkimys tutkimus- ja teollisuusyhteistyöhön yksittäisissä eurooppalaisissa yhteishankkeissa. Kumpikin osapuoli säilyttää strategisen autonomiansa ja toiminnanvapautensa.

IV Temaattinen yhteistyö

Kappaleessa listataan yhteistyön temaattisia aihealueita: vakaan ja turvallisen kyberympäristön edistäminen; pelastuspalveluun liittyvä yhteistyö; yhteistyö terveysturvallisuuden alalla; laittoman maahanmuuton torjunta; ja terrorismin; sekä väkivaltaisten ääriliikkeiden ja uhkien torjunta. Kyberturvallisuuden osalta tavoitellaan läheistä yhteistyötä EU:n tietotekniikan kriisiryhmän (CERT-EU) kanssa. Laittoman maahanmuuton torjunnan osalta yhteistyötä tehdään Europolin ja Frontexin kanssa.

V Turvaluokiteltu ja turvaluokittelematon arkaluonteinen tieto

Osapuolet tekevät tietoturvaan koskevan sopimuksen turvaluokitellun tiedon käsittelemiseksi ja suojaamiseksi.

Osa IV: institutionaaliset ja horisontaaliset järjestelyt

Julistuksessa tavoitteeksi asetetaan yhteisen institutionaalisen kehikon luominen niille erillisille sopimuksille ja järjestelyille, joille tuleva suhde tulee perustumaan. Tältä osin teksti jää yleiselle tasolle. Yhtenä mahdollisena vaihtoehtona mainitaan assosiaatiosopimus, mutta myös alakohtaiset erilliskäytännöt ovat mahdollisia. Mahdollisen yleisen ja yhteisen hallintomallin sekä riitojenratkaisumekanismien pohjaksi otetaan erosopimuksessa jo sovitut järjestelyt (yhteiskomitea, väliliesmenettely ja EU-tuomioistuimen EU-oikeutta koskevissa kysymyksissä). Säännöllistä strategista keskustelua käytäisiin huippukokousten, ministereiden, parlamenttien ja asiantuntijoiden tasoilla.

Osa V: Jatkoprosessi

Julistuksessa toistetaan myös yhteinen tavoite neuvotella vilpittömässä mielessä kaikilla politiikka-aloilla niin, että tuleva suhde voisi tulla voimaan vuoden 2020 lopussa. Näiden neuvottelujen valmistelut käynnistetään jo ennen eropäivää ja niille luodaan selkeät rakenteet ja seurantamekanismit. Erityistä huomiota kiinnitetään järjestelyihin, joilla Irlantia ja Pohjois-Irlantia koskeva vararatkaisu pyritään korvaamaan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEU 50 artikla antaa erityisen ja ainutkertaisen toimivallan sopia eroamiseen sovellettavista yksityiskohtaisista määräyksistä. Siirtymäajan järjestelyt sisältyvät näihin määräyksiin ja ovat osa erosopimusta.

Erosopimus neuvotellaan Eurooppa-neuvoston antamien suuntaviivojen perusteella. Se on EU:n ja UK:n välinen sopimus, jonka tekee unionin puolesta neuvosto vahvistetulla määräenemmistöllä Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan. Erosopimuksen voimaantulo ei edellytä jäsenvaltioiden kansallisia ratifiointeja. Siitä ei voi tulla ns. sekasopimusta

SEU 50 artiklassa edellytetään, että erosopimus tehdään ”ottaen huomioon puitteet, jotka sääntelevät eroavan valtion myöhempiä suhteita unioniin”. Tästä syystä UK:n kanssa neuvotellaan myös yhteinen poliittinen julistus tulevan suhteen puitteista. Se on poliittinen sitoumus, jonka hyväksyy Eurooppa-neuvosto. Hyväksyminen edellyttää päämiesten yhteisymmärrystä.

Tulevaa suhdetta koskevat sopimukset ja järjestelyt neuvotellaan ja tehdään myöhemmin erikseen valittavien oikeusperustojen nojalla, ottaen huomioon kunkin sopimuksen ja järjestelyn tavoite ja sisältö. Neuvottelut voidaan virallisesti aloittaa vasta eron jälkeen, kun UK:sta on tullut kolmas maa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Perussopimusten mukaan Euroopan parlamentilla ei ole roolia varsinaisissa neuvotteluissa, mutta erosopimuksen tekeminen edellyttää sen hyväksyntää. Parlamentti on pidetty täysimääräisesti informoituna neuvottelujen kaikissa vaiheissa.

Parlamentti on perustanut brexit-ohjausryhmän, jonka puheenjohtajana on Guy Verhofstad. Parlamentti on hyväksynyt neljä (5.4.2017, 3.10.2017, 13.12.2017 ja 14.3.2018) eroneuvottelua koskevaa päätöslauselmaa.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 23.11.2018.

Eduskuntakäsittely

Valtioneuvoston E-selvitys E 125/2016 vp

E-jatkokirjelmät:

EJ 5/2017 vp
EJ 7/2017 vp
EJ 9/2017 vp
EJ 10/2017 vp
EJ 25/2017 vp
EJ 34/2017 vp
EJ 36/2017 vp
EJ 38/2017 vp
EJ 8/2018 vp

SuVEK 48/2017 vp
SuVL 9/2017 vp
SuVL 1/2018 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Johannes Leppo, VNK, p. 050 5928278
Silja Pasanen, VNK
Anna Koikkalainen, VNK
Kristiina Kauppinen UM/TUO-20
Terhi Bunders UM/EUR-20
Outi Hyvärinen UM/POL-10
Anna-Mari Hämäläinen UM/POL-30
Tuomas Koskenniemi PLM
Katja Arenmaa OM

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	Eurooppa-neuvosto, brexit UM, VNK
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, SP, STM, TEM, TULLI, VH, VM, VTV, YM
